

O'ZMU XABARLARI

ВЕСТНИК НУУЗ

АКТА NUUZ

MIRZO ULUG'BEK NOMIDAGI O'ZBEKISTON MILLIY
UNIVERSITETI ILMIY JURNALI

JURNAL
1997 YILDAN
CHIQA
BOSHLAGAN

2024
1/7/1

Ijtimoiy-
gumanitar
fanlar turkumi

Bosh muharrir:

MADJIDOV I.U. – t.f.d., professor.

Bosh muharrir o'rinbosari:

ERGASHOV Y.S. – f-m.f.d., professor.

SHIRINOVA R.X. – fil.f.d., professor.

Tahrir hay'ati:

Sagdullayev A.S. – t.f.d., akademik.

Ashirov A.A. – t.f.d., prof.

Balliyeva R. – t.f.d., prof.

Malikov A.M. – t.f.d., prof.

Yusupova D.Y. – t.f.d., prof.

Yunusova X.E. – t.f.d., prof.

Murtazayeva R.H. – t.f.d., prof.

Mo'minov A.G. – s.f.d., prof.

Abdulayeva N.B. – f.f.d., prof.

Madayeva Sh.O. – f.f.d., prof.

Tuychiyev B.T. – f.f.d., prof.

Utamuradov A. – f.f.n., prof.

Muxammedova D.G. – psix.f.d., prof.

Boltaboyev H. – fil.f.d., prof.

Rahmonov N.A. – fil.f.d., prof.

Siddiqova I.A. – fil.f.d., prof.

Sa'dullayeva N.A. – fil.f.d., dots.

Arustamyan Y.Y. – fil.f.d., dots.

Pardayev Z.A. – fil.f.f.d., PhD.

Mas'ul kotib: PARDAYEV Z.A.

TOSHKENT – 2024

MUNDARIJA

Tarix

Abdulloyev Sh. O'zbekiston taraqqiyotining yangi bosqichida maktab ta'limi sohasi huquqiy asoslarini takomillashtirish borasida amalga oshirilgan tadbirlar.....	4
Duschanov R. O'zbekiston SSR byudjeti tarixi (1925-1929 yillar misolida).....	7
Yeshimbetova Sh. Orolbo'yi qoraqalpqlarida baliqchilik bilan bog'liq taomlar tarixi va etnologiyasiga doir mulohazalar	10
Inayatov J. Turkiston o'lkasidan chiqqan dastlabki mahalliy fotograflar va ularning faoliyati.....	13
Israilov A. O'zbekistonning Afg'onistondagi tashqi siyosatining ijtimoiy va geosiyosiy jihatlar.....	15
Kamolova M. XX asr boshlarida Turkiston general-gubernatori N.A.Ivanovning o'lka boshqaruv siyosatidagi faoliyati va madaniy jarayonlardagi ishtiroki (1901–1904-yillar)	17
Lapasova M. O'rta Osiyo aholisi antropologiyasi va etnik hayoti (Qovunchi madaniyati ta'siri).....	20
Mamatova M. Xotin- qizlarning tadbirkorlik faoliyatidagi o'rni va roli (Navoiy viloyati misolida)	23
Niyazova Sh. Mustaqillik yillarida Samarqand viloyatida xususiy klinikalar faoliyati.....	25
Oltiboyev A. O'zbekiston va Qozog'iston respublikalari o'rtasidagi ittifoqchilikka asoslangan iqtisodiy hamkorlik.....	27
Ruzimurodov A. O'zbekistonda nodavlat va notijorat tashkilotlari shakllanishining tashkiliy-huquqiy asoslari	30
Salimov S. Mustaqil O'zbekiston Respublikasi tarixidagi ilk parlament saylovi jarayoni va tahlillar (1994-yilgi oliy majlisga saylov misolida)	33
O'roqova D. XX asrning ikkinchi yarmida Qashqadaryo vohasi suv yo'llari qurilishi tarixi.....	36
Xolmuminov X. Buxoro amirligi janubiy hududlari aholisi demografik jarayonlari (XIX asrning ikkinchi yarmi- XX asrning boshlari).....	40
Yusupov R. Yangi O'zbekistonda umummilliy aholini ro'yxatga olish tarixidan	43
Yusupova G. Farg'ona iqtisodiy rayonida kimyo, neft-gaz qazib olish ishlari va qishloq xo'jaligining holati	46

Falsafa. Pedagogika. Psixologiya. Metodika. Sotsiologiya. Siyosiy fanlar. Islomshunoslik

Azamatova G. Philosophical and ethical analysis of the phenomenon of freedom in the context of Karl Popper's conception of education	48
Alimova M. Andragogik ta'limda o'zbek tilini o'qitishning ilmiy-nazariy asoslari	51
Anvarova L. Mehnat samaradorligi: iqtisodiy taraqqiyot va uni optimallashtirish	54
Atanazarov A., Isroiljonova D. Talaba dzyudochilarni og'ir atletika mashqlari yordamida portlovchi sifatlarini takomillashtirish	57
Axmedov R. Abu Bakr Muhammad Zakariyo Roziy ta'limotida aql	60
Babaxodjayeva N. Oliy ta'lim professor-o'qituvchilarini innovatsion faoliyatga yo'naltirishda sun'iy intellekt yechimlarini qo'llash... ..	63
Boboyeva M. Yangi O'zbekistonda jamiyat transformatsiyalashuvi jarayonlarida ekologik barqarorlikni ta'minlash ustuvorligining ijtimoiy-falsafiy ahamiyati	67
Boydadayev A. Sharq va g'arb irratsional falsafasida panteistik qarashlarning komparativistik tahlili (F.Nitsshe va J.Rumi qarashlari misolida)	70
Burxanov X. Axborot xavfsizligi nazariyalarida raqamli jamiyatning o'ziga xos xususiyatlari.....	73
G'afurov B. Buyuk mutafakkir allomalarimizning barkamol avlod haqidagi qarashlari.....	77
Gafforova D., Gulomjonova G. Boshlang'ich maktabda raqamli texnologiyalarni qo'llash orqali ingliz tilini o'rganish va raqamli vositalarning roli bo'yicha tadqiqot.....	80
Djumaniyazova M. Talabalar o'quv motivatsiyani emperik jihatdan o'rganilishi.....	82
Jabborov J. Yangi O'zbekiston - ehtiyojmand yoshlar bandligini ta'minlashning keng imkoniyatlari maskani	86
Zayniyev S., Omonqulov U. Maktab-universitet tizimida iqtidorli o'quvchilarni aniqlash va ular bilan ishlash	89
Ziyoev I. Davlat organlari va biznes tuzilmalari munosabatlarining zamonaviy siyosiy modellari va o'ziga xos jihatlar.....	92
Ибрагимов М. Содержание работы по развитию патриотизма у будущих учителей физкультуры	96
Isakov J. Talabalarni konstruktiv kompetensiyalarini rivojlantirishda ta'lim texnologiyalarini qo'llash	99
Iskandarov N. Emotsional intellekt bo'lajak pedagog shaxsining motivatsion sohasini boshqaruv omili sifatida.....	102
Isroiljonova D. Belbog'li kurashchilarning og'ir atletika mashqlari yordamida kuch chidamkorlik sifatlarini takomillashtirish	104
Yo'ldoshev Sh. IOT tarmoqlarining turlari, ularning umumiy ko'rinish va foydalanish holatlari	108
Кадираджиева Л. Диссоциация супружеских союзов: анализ факторов, процессов и последствий в контексте современной социологии	111
Karimov F. Integration of a western-centric concept of critical thinking into efl classes in Uzbekistan: a cultural approach.....	114
Karimova M., Nuraliyeva F. Kompyuterning dasturiy ta'minoti. Dasturiy ta'minotning turkumlanishi.....	117
Kayumov K. Kichik shaharlarni rivojlantirishda innovatsion texnologiyalarning ahamiyati	120
Кузиев Н. Феномен шелкового пути: социально-философский анализ.....	123
Kusharbayev Dj. Pedagog kadrlarning innovatsion salohiyatini rivojlantirishning pedagogik-psixologik jihatlar.....	126
Qarshiyev Sh. O'zbekistonda din va axloq mutanosibli: muammo va yechimlar	129
Qayumov Sh. Innovatsion tizimlar asosida talabalarda sport va salomatlik immunitetini rivojlantirishning pedagogik strategiyalarining o'ziga xos xususiyatlari.....	132
Qo'ychiyeva Z. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini o'quvchilarni nutqini o'stirishga metodik tayyorgarligini takomillashtirishning metodik shart-sharoitlari.....	135
Latipova M. Inklyuziv talim sharoitida talabalarga adabiyot darsini modellashtirish	137
Mamanova G., Juraev X. Methodology of teaching based on the project based learning in science classes	141
Mamatmurodov Sh. "Mehnat huquqi" fanini o'qitishda innovatsion texnologiyalarni qo'llash va takomillashtirish.....	145
Omonova M. Principles of improving students' language competences of non-philological education	149
Ostonova Sh. Boshlang'ich sinflarga axborot-kategorik yondashuv asosida atamalarni ingliz tilida o'rgatish orqali matematikani o'qitishning pedagogik asoslari.....	152
Raxmatullayeva N. Ta'lim muassasalarida korporativ munosabatlarni mustahkamlash va pedagog-talaba o'rtasida muloqot madaniyatini rivojlantirish masalalari	155
Rskhulova D., Kosimova F., Mutalova S. Features and instructional issues of language acquisition at linguistic universities.....	158
Ruzikulova N. Boshlang'ich sinf o'quvchilarida xalq og'zaki ijodi janrlarini innovatsion o'qitishni takomillashtirish yo'llari.....	161
Saidazimkhujayeva M. "Soft power" in french foreign policy	166
Samadova B. Bo'lajak o'qituvchilarni kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish asosida ta'lim samaradorligiga erishish	170
Sindarov S. Bo'lajak o'qituvchilarni axborot texnologiyalariga oid kompetentligini rivojlantirishning pedagogik shartlari.....	173
Tashpulatov A. Toshkent shahrida xavfsizlikni ta'minlashni bilvosita belgilovchi normativ-huquqiy hujjatlar	176
Tolibova S. Huquqiy normalar turlari va shakllanish turlari.....	179
Tuychiyoyev J. Yosh fiziologiyasi va gigiyenasi fanini zamonaviy o'qitish metodlari	182
Turgunov A. Axborot va media madaniyatni rivojlantirish – axborot-mafkuraviy tahdidlarga qarshi kurashning samarali yo'nalishi sifatida.....	185

Turobova M. Talabalarining gapirish malakasini baholashda kommunikativ yondashuv.....	188
Usarova D. Talabalar nutqiy kompetensiyalarini rivojlantirish	192
Fayziyev M. Paskal dasturlash tilidagi “operatorlar” bo‘limini tushunchalarning mantiqiy sxemasi asosida o‘qitish metodikasi	195
Fotina O., Ponomaryov D. Quantum technologies in education	199
Xaitova Z. O‘zbek milliy liboslarining shakllanish tarixi va ularning dizayn xususiyatlari (kecha va bugun)	201
Xasanov III. Возникновение политических и правовых конфликтов в борьбе с преступностью: механизм их разрешения	204
Xudayberganov K. Kursantlarda harbiy vatanparvarlikni shakllantirishda Bobur merosining o‘rni	207
Xudayberdiyev N. Kurashchilarning hujum va himoya darajasini aniqlash asosida musobaqa faoliyati samaradorligini oshirish.....	210
Xudayberdiyeva D. Sotsiolingvistik yondashuvning noifoligik yo‘nalish talabalarining o‘qish ko‘nikmasini takomillashtirishdagi o‘rni	213
Xusanova F. Oliy ta‘lim muassasalarida talabalarni to‘garaklar orqali ijodiy faolligini rivojlantirish masalalari	216
Xushvaqto‘v O‘. Umumiy o‘rta ta‘lim maktablarida qattiq jismlar fizikasining rivojlanish metodologiyasi metodologik asoslari	218
Hayitov B. Talabalarni fundamental bilimlarini rivojlantirishning dasturiy ta‘minoti, klassifikatsiyasi va pedagogik dasturiy ta‘minot yaratish bosqichlari	222
Shabidinova Z., Kuvonov Z. Chet tilini o‘qitishda leksik kompetentsiyani shakllantirish.....	226
Шермухамедова Н., Умуркулова Д. Отражения системы соревновательной деятельности гандболистов 14-15 лет и ее особенности	229
Shirinov A. Inson taraqqiyoti konsepsiyasini o‘rganishning falsafiy-metodologik asoslari	232
Egamberdiyeva A. Altruizm tushunchasining ijtimoiy-falsafiy tahlili	235
Ergasheva O. Pedagogical mechanisms of the process of language acquisition in bilingual children	238
Yusupova M. Loyiha texnologiyasidan pedagogik jarayonda foydalanishga oid milliy va xorijiy ilg‘or tendentsiyalar	241
Yaxyayeva N. Youth culture in modern Uzbekistan.....	243
Filologiya	
Abduraxmonova N., Rajabova K., Ro‘ziyeva Z. Korpus qidiruv menejeri sifatida	246
Abdurahmonov Y. Problems of translation of medical terms in uzbek and english languages	250
Abdusamatova N. Jadidchilik harakatlari asosida yaratilgan dramatik asarlarda umumiy g‘oya va maqsadlarning mushtarakligi (A.Avloniy ijodi misolida).....	253
Аюпова Г. Структурная классификация оксюморона.....	256
Bozorova M. Publitsistik matn turlari va ularning pragmatik xususiyatlari	260
Vasliddinova K. Parallel korpusning funksional imkoniyatlari.....	263
Djalilova D. Frazеologik birliklarga nazariy yondashuv	266
Jaysanova Y. Historical overview of poetic devices in prose	269
Jarkinova T. Yusuf Shomansur va Xayriddin Saloh she‘riyatining mushtarak jihatlari	272
Karimova Sh. Maxzan ul-asror bilan Majma ul-axbordagi hikoyalar qiyosiy tahlili	275
Kenjayeva Z. O‘zbek tilida “vaqt/zamon” semasini ifodalovchi leksik birliklarda geterogen imkoniyat	278
Kosimova Kh. Zamonaviy tilshunoslikda kirish bo‘laklar, ularning sintaktik maqomi va kiritmalardan farqi	281
Kuchiyev M. Frazеologizmlar qo‘llangan sodda strukturali ilova konstruksiyalar	283
Qarshiyeva M. Matnshunos olimning adabiyotshunoslik sohasiga qo‘shgan hissasi	286
Majidova Z. Dialogik nutqda kommunikativ muvaffaqiyatni ta‘minlash tamoyillari	289
Maxsumov M. “G‘aroyib us sig‘ar”dagi bir g‘azal sharhi (nafs mavzusining badiiyatiga doir)	291
Mustafayeva S. Til va madaniyatning o‘zaro munosabati.....	294
Nishonov F. Fransuz va o‘zbek tillarida inson xarakterini ifodalovchi leksik birliklar	297
Rajabov F. Nurotalik yozuvchi Rahim Qodir hayoti va ijodiga chizgilar	300
Rahimov F. Olamning lisoniy manzarasi va uning tadqiqi.....	303
Saydiganiyeva S. Xitoy hamda o‘zbek tilidagi tinish belgilarning qiyosiy tadqiqi	306
Sabirov M. O‘xshatish stilistik vositasini tarjima qilish strategiyasi	309
Suyunova M. The role of technology in cognitive language learning	312
Tilovova G. Lug‘atchilikning ilk shakllanish davri va inqilobiy o‘sishlar	316
Tugalov T. Professor Nuriddin Shukurovning adabiy merosi	319
Usarova M. Ingliz va o‘zbek tillarida substantiv frazeologik birliklarning chog‘ishtirma tadqiqi	322
Xakimova D. Konchilik leksikasi va konchilik terminlari masalasi.....	325
Xolmirzayeva S. J.Rodari asarlarining yosh avlod tarbiyasi va ularning adabiyotga qiziqishini oshirishda tutgan o‘rni.....	328
Ernazarova N. Tabrik, tilak, duo va niyat tushunchalarining turli leksikografik lug‘atlardagi talqini	331
Яхшиева З. Изучение произведений основанных на прототипе Амира Тимура в литературе Европе.....	334

Muxabbat YUSUPOVA,
Chirchiq davlat pedagogika universiteti dotsenti, PhD
E-mail.m.yusupova@cspi.uz

PhD N.Maxmudova taqrizi asosida

LOYIHA TEXNOLOGIYASIDAN PEDAGOGIK JARAYONDA FOYDALANISHGA OID MILLIY VA XORIJIY ILG'OR TENDENTSIYALAR

Аннотация

Bugungi kunda jahon ta'lim muassasalarida bo'lajak o'qituvchilarni xalqaro hamkorlik va muloqotga tayyorlash jarayonini rivojlantirish imkoniyatlarini kengaytirishning loyiha texnologiyasi amaliyotga tadbiiq etilmoqda. Bu borada umumevropa xalqaro standartlariga asosan bo'lajak chet tillari mutaxassislarini tayyorlashda CEFR, IELTS, TOEFL malaka talablari asosida oliy ta'lim sifatini xalqaro darajaga ko'tarish, zamonaviy pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish, o'qitishning ilg'or uslublarini joriy etish, bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarini o'quv jarayonida loyiha texnologiyasidan foydalanishga o'rgatish bo'yicha yirik loyihalarni amalga oshirishga qaratilgan tizimli ishlar olib borilmoqda.

Kalit so'zlar: Loyiha texnologiyasi, ingliz tilini o'qitish, uzluksiz ta'lim, pedagogik faoliyat, zamonaviy metodlar.

ОТЕЧЕСТВЕННЫЕ И ЗАРУБЕЖНЫЕ ПЕРЕДОВЫЕ ТЕНДЕНЦИИ СВЯЗАННЫЕ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ПРОЕКТНОЙ ТЕХНОЛОГИИ В ПЕДАГОГИЧЕСКОМ ПРОЦЕССЕ

Аннотация

Сегодня в мировых образовательных учреждениях внедряются на практике проектные технологии расширения возможностей развития процесса подготовки будущих учителей к международному сотрудничеству и общению. В связи с этим повышение качества высшего образования до международного уровня на основе квалификационных требований CEFR, IELTS, TOEFL, использование современных педагогических и информационно-коммуникационных технологий, внедрение передовых методов преподавания, системная работа подготовки будущих учителей английского языка в образовательном процессе.

Ключевые слова: Проектная технология, обучение английскому языку, непрерывное образование, педагогическая деятельность, современные методы.

NATIONAL AND FOREIGN ADVANCED TRENDS RELATED TO THE USE OF PROJECT TECHNOLOGY IN THE PEDAGOGICAL PROCESS

Annotation

Today, in world educational institutions, project technologies for expanding the possibilities of developing the process of preparing future teachers for international cooperation and communication are being put into practice. In this regard, raising the quality of higher education to an international level based on CEFR, IELTS, TOEFL qualification requirements, using modern pedagogical and information and communication technologies, introducing advanced methods of teaching, training future English language teachers in the educational process systematic work is being carried out aimed at the implementation of large-scale training projects.

Key words: Project technology, English language teaching, continuous education, pedagogical activity, modern methods.

Kirish. Respublikamizda so'ngi yillarda uzluksiz ta'limning har bir bo'g'imida chet tillarni mukammal o'rgatish, tizimlararo mazmunan uzviylikka ustuvorlik bergan holda nutqiy muhit shart-sharoitlarini innovatsion yondashuvlar va vositalar orqali takomillashtirish bo'yicha huquqiy meyoriy asoslar yaratilgan. Xorijiy tillarni o'rganish uchun zarur shart-sharoitlar yaratish, xorijiy tillarni o'qitishning xalqaro tan olgan dastur va darsliklari ta'limning barcha bosqichlarida joriy etilishini muvofiqlashtirish hamda o'qituvchilarda zamonaviy o'qitish ko'nikmalarini rivojlantirish vazifalari belgilangan. Uzluksiz ta'limning har bir bo'g'inida xorijiy tilni o'rgatishning uzluksizligi va uzviyligini ta'minlashga keng imkoniyatlar yaratilgan.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Loyiha texnologiyasi XX asrning 20-yillarida AQShda paydo bo'lib, unga insonparvarlik pedagogikasining asosiy qirralaridan biri sifatida qarala boshlandi. Uni ilk bor loyiha metodi yoki muammoli metod sifatida ta'lim jarayoniga tatbiq qilishdi. Mazkur texnologiyaning asosiy g'oyalari amerikalik pedagog olim Jon Dyui tomonidan ishlab chiqilgan.

Olimlarning fikricha, loyiha texnologiyasi tahsil oluvchilarning shaxsiy qiziqishlarini inobatga olgan holda, ta'lim jarayoniga tatbiq qilinishi va ta'lim sub'ektlarining o'quv jarayonidagi faoliyatini maqsadli yo'naltirishga mo'ljallanishi lozim edi. O'quv jarayonidagi didaktik paradigma real hayotdan

olingan vaziyatli muammo bo'lishi va ushbu muammoning yechimi jamoaviy tarzda yoki kichik guruhlarda fan yutuqlaridan foydalanib, mustaqil topilishi, muayyan natijani qo'lga kiritishga xizmat qilishi lozim. Bunda muammo va uning yechimi yaxlit holatda loyihalash faoliyatidan iborat bo'lishi zarur.

Ingliz tilini o'qitishda samarali pedagogik metodlardan foydalanish, xorijiy tillarni o'rganishning o'ziga xos jihatlari, psixologik mohiyati, ingliz tiliga asoslangan muloqot jarayonini tashkil etish omillari, yo'llari, metodik ta'minoti masalalari O.A.Dolgina, A.Yu.Malofeev, R.P. Mil'rud, N.N.Naydenova, Ye.N.Pikeeva, S.V.Plotnikova, M.Z.Biboletova, N.N.Trubaneva, N.D.Gal'skova kabi olimlar tomonidan tadqiq etilgan.

Xorij olimlari Max Walter, Michael West, Maximilian Berlitz, Anthony Philip kabilari tomonidan innovatsion ta'lim masalalariga bag'ishlangan qator dolzarb masalalar o'rganilgan bo'lib, ularda ta'limni rivojlantirish strategiyasi, o'qituvchilarning kasbiy faoliyatga tayyorligining kasbiy-shaxsiy omillari va ularni shakllantirish masalalari o'rganilgan.

Tadqiqot metodologiyasi. Loyiha texnologiyasi shaxsga yo'naltirilgan ta'lim tizimida tahsil oluvchida: tashabbuskorlik, mustaqillik, ijodkorlik kabi shaxsiy sifatlarni rivojlantirishga mo'ljallangan texnologiya. Ushbu texnologiya zamirida o'quv loyihalarini bajarishga yo'nalgan ta'lim maqsadi ilmiy mujassamlashganligini ko'rish mumkin.

Loyiha texnologiyasining ta'lim jarayonida ta'minlanishi natijasida ta'lim oluvchi va ta'lim beruvchi o'rtasidagi mahsuldor faoliyat sodir bo'ladi. Mazkur faoliyat natijasida ta'lim oluvchi o'z faoliyatidan qoniqish hissini boshidan kechiradi. Chunki loyiha ustida ishlash jarayonida ta'lim oluvchi o'z-o'zining faoliyatini rejalashtirishga, tashkil qilishga o'rganadi, muvaffaqiyatni his etadi.

Loyiha texnologiyasi aql va tafakkurni rivojlantirishga yo'naltirilgan tizim hisoblanib, loyiha texnologiyasi borasidagi g'oyalar rus va amerika pedagog olimlarining parallel izlanishlari natijasida rivojlandi. Ushbu yo'nalishda P.P. Blonskiy, S.T. Shatskiylar salmoqli ilmiy tadqiqotlar olib borishdi. Biroq 1930 yillardan so'ng ushbu texnologiya mafkuraga zid texnologiya sifatida baholanib, ko'p yillar mobaynida undan ta'lim jarayonida foydalanilmadi. So'nggi yillarda ta'lim jarayonidagi islohotlar natijasida mazkur texnologiyaga qiziqish yanada ortib bordi.

Ingliz tilini o'qitishda mazkur texnologiya o'qituvchining ta'lim – tarbiya jarayoni maqsadlaridan boshlab, tashxis tizimini tuzish va bu jarayon kechishini nazorat qilishgacha bo'lgan texnologik zanjiri oldindan loyihalashtirib olishga undaydi.

Har qanday pedagogik texnologiyaning o'quv-tarbiya jarayonida qo'llanilishi mashg'ulotlarni samarali tashkil etishga, yoshlarning muhim hayotiy yutuq va muammolariga o'z munosabatlarini bildirishlariga intilishlarini qondirib, ularni fikrlashga, o'z nuqtai nazarlarini asoslashga imkoniyat yaratadi va ingliz tilini o'qitishda samarali natijalarni beradi.

Rus olimi V.P. Besspal'koning ta'kidlashicha "...ta'limda qo'llaniladigan yangi mohiyatdagi didaktik texnologiyalar ma'lum bir vosita bo'lib xizmat qiladi. Mazkur paradigma yangi ilmiy va amaliy pedagogik faoliyat tizimini yaratib beradi. Uning asosida ta'lim oluvchi atrof- muhitda yangi moddiy va ma'naviy boyliklarni yaratish uchun tayyor holatga keltiriladi". Demak, texnologiya faoliyatni natijaga olib keluvchi omil bo'lib xizmat qiladi. Pedagogik faoliyatda har qanday loyiha texnologiyaning tayanch nuqtasi hisoblanadi. Binobarin, zamonaviy ta'limda loyiha texnologiyasidan foydalanish oliy ta'limning ham mazmun, ham tashkiliy tuzilmaviy jihatdan qayta ishlab chiqish masalasi bilan bevosita bog'liq holda hal etiladi. Bugungi kunda ingliz tili o'qituvchisi o'z pedagogik faoliyatini pedagogik innovatsiya asosida tashkil eta bilishi hamda boshqarishi, o'z pedagogik faoliyati uchun zarur bo'lgan pedagogik texnologiyalar va interfaol usullarni ishlab chiqqan bo'lishi, ularni kundalik faoliyatida ta'lim jarayoniga tatbiq eta olishi, pedagogik texnikaga ega bo'lishi, o'z faoliyatini loyihalashtira olishi, xorijiy tilni

o'qitishning bosqichma-bosqich (step-by-step) yaxlit modelini yarata olishi zarur. Demak, ingliz tili o'qituvchisi zimmasiga yuklatilgan turli yangi mohiyatdagi vazifalar ko'lami keng bo'lib, ularning barchasini ilmiy-nazariy jihatdan asoslab berish lozim. O'zbekistonda ta'lim tizimining dunyoviy tavsifga ega ekanligi, bilimli bo'lish va shaxs iste'dodlarini rag'batlantirish kabi tamoyillar shuni taqozo etadi.

Psixologiya sohasida tadqiqotlar olib borgan mutaxassislar D.S. Bruner, L.C. Vygotskiyning qo'lga kiritgan xulosalari loyiha faoliyatining kognitiv faoliyatni faollashtirish va shakllantirishga samarali ta'sir ko'rsatishini isbotlab bergan.

OTMda bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarini o'quv jarayonida loyiha texnologiyasidan foydalanishga o'rgatish ularning bilim egallashga bo'lgan motivatsiyasining takomillashuviga olib keladi.

Loyiha texnologiyasining o'quv jarayonida foydalanilishining afzalliklari mutaxassislar tomonidan samarali texnologiyalardan biri sifatida baholanishi bilan bir qatorda, unga nisbatan aniq qarashlar ham shakllangan bo'lib "birgalikda ta'lim olish nafaqat oson va qiziqarli, balki bir muncha samarali" deya ta'riflar ham berilganligini ham qayd etish lozim.

Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarini loyiha texnologiyasi asosida o'quv jarayoniga tayyorlash jarayoni quyidagilarga qaratiladi:

talabalarda o'quv-bilish motivatsiyasini oshirish;

talabalarda bilish faoliyatini rivojlantirish;

tahsil oluvchilarning darsga tayyorgarligiga bo'lgan mas'uliyatni oshiradi va keyingi o'quv faoliyatiga rag'bat sifatida namoyon bo'ladi.

Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarini o'quv jarayonida loyiha texnologiyasidan foydalanishga o'rgatishda o'quv-bilish vaziyati o'z xarakteriga ko'ra muntazam, rivojlanuvchi, jarayonli faoliyat. Ushbu pedagogik jarayonning muvaffaqiyatini ta'minlash uchun o'qituvchi va talabalarning xohish-irodasi, ongliligi, faolligi muhim ahamiyatga ega.

Xulosa. Ingliz tilini o'qitish jarayonida loyiha texnologiyasini qo'llash: belgilangan ta'lim mazmuni, maqsadi va tarkibiy tuzilishi asosida tashkil etilishi; talabalarda ingliz tili o'quv kursining ilmiylik elementlari singdirilgan poydevorini shakllantirishi; o'quv faniga bo'lgan qiziqishni orttirishi; talabalarda ingliz tilida o'qish, yozish, tinglab tushunish, og'zaki nutqni takomillashtirishi; ijodiy fikrlash ko'nikma va malakalarga asos solishga qaratilgan bo'lishi lozim.

ADABIYOTLAR

1. Jay Martin The Education of John Dewey. A Biography, Columbia University Press, New York, 2002. – p.562 (30)
2. Блонский П.П. Память и мышление. – Питер, 2001. – 288 с (62)
3. Шацкий С.Т. Избранные педагогические сочинения: в 2 т. – М.: 1983. – 345 с.
4. Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии. – М.: Педагогика, 1989. – 192 с.
5. Полат Е.С. Метод проектов на уроках английского языка. <http://center/fio.ru/do/news.asp>.
6. Yusupova M Psychological aspects of teaching foreign languages Academic Research in Educational Sciences, Volume 1, ISSUE 3, ISSN: 2181-1385. 2020, pp. 1218-1224.
7. Юсупова М., Шорахметов Ш.С Лойиха технологиясининг таълим жараёнида қўлланилишининг ижобий томонлари Academic research in educational sciences, Vol:2 ISSUE 3, 2021. ISSN: 2181-1385. pp. 660- 668.
8. Юсупова М, Мирзаева М.А Central Asian Research Journal for Interdisciplinary studies (CARJIS), Volume 2/ ISSUE 2/ 2022, pp. 282-288
9. Мухамедов Г.И., Юсупова М Applying innovative technologies in teaching a foreign language in online learning Academic research in educational sciences 2(CSPI Conference 2), Vol 2, "Innovative technologies in teaching foreign languages and learner assessment in online education" International Scientific-Practical Conference, October 15-16, 2021. pp. 6-9
10. Жалалова С.Ж. Инновационные технологии в обучении иностранным языкам и оценка знаний студентов в процессе онлайн обучения Academic research in educational sciences 2(CSPI Conference 2), Vol 2, "Innovative technologies in teaching foreign languages and learner assessment in online education" International Scientific-Practical Conference, October 15-16, 2021. pp. 60-64
11. Yusupova M Learning assessment strategies in education Academic research in educational sciences 2(CSPI Conference 2), Vol 2, "Innovative technologies in teaching foreign languages and learner assessment in online education" International Scientific-Practical Conference, October 15-16, 2021. pp. 489- 490